

Література:

1. Гнидюк І.В. Децентралізація бюджетної системи: досвід Словаччини та перспектива для України *Облік і фінанси*. 2015. № 3 (69). с. 80–87.
2. Демчак Р.І. Формування моделей бюджетної децентралізації: досвід зарубіжних країн *Економічний форум*. 2015. № 3. с. 77–83.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-315-9-51>

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Цибульник Неллі Юрїївна

кандидат юридичних наук

Законом України «Про національну безпеку» визначено поняття національної безпеки, відповідно до якого безпека держави розглядається як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз. Законом також визначене поняття сектору безпеки та оборони [3].

Важливим аспектом сектору безпеки, а головне, ефективного забезпечення безпеки держави, суспільства та кожного окремо взятого індивіда, є адміністративно-правове регулювання сектору безпеки. Перш за все необхідно з'ясувати поняття адміністративно-правового регулювання сектору безпеки держави.

За визначенням Бейкун А. Л. та Ромашко О. М. поняттям правового регулювання охоплюється законодавчо встановлений механізм функціонування соціальних процесів у державі. Застосування цієї категорії до сектору безпеки і оборони, що включає в себе як коло суб'єктів, що здійснюють захист держави від збройної агресії в різних її формах так і спектр законодавчих актів, що визначають зміст, спрямованість їх діяльності, основні повноваження, права, свободи і обов'язки [1].

Пропонуємо виокремити наступні складові адміністративно-правового регулювання сектору безпеки:

– Нормативно-правова база: закони, підзаконні акти, якими врегульований сектор безпеки держави. Саме нормативна база являє

собою основу, завдяки якій врегульований сектор безпеки і відповідно до якої мають діяти всі суб'єкти сектору безпеки.

– Система органів сектору безпеки, діяльність яких спрямована на захист національних інтересів України від різноманітних загроз, зокрема, до цієї системи належать органи державної влади, Збройні Сили України, правоохоронні органи, органи спеціального призначення, сили цивільного захисту тощо.

– Методи, процедури та прийоми, які застосовуються для забезпечення безпеки держави.

– Державний нагляд і контроль, який здійснюють органи державної влади у секторі безпеки задля правильного функціонування цього сектору та запобігання будь-яким загрозам безпеці держави, суспільства та кожної людини.

– Прозорість та інформаційна підтримка, на нашу думку, ця складова адміністративно-правового регулювання сектору безпеки наразі відіграє дуже важливе значення, адже тільки за умови доступу населення до інформації стосовно діяльності сектору безпеки, може бути побудована довіра між суспільством та органами державної влади, і як наслідок, суспільство буде почуватися більш захищеним.

Адміністративно-правове регулювання сектору безпеки забезпечується, зокрема, гарантіями такого регулювання. Під поняттям гарантій адміністративно-правового регулювання сектору безпеки пропонуємо розуміти засоби, які забезпечують ефективне адміністративно-правове регулювання сектору безпеки, а також за необхідності своєчасне оновлення такого регулювання задля дотримання безпеки держави та суспільства.

Наразі доктрина адміністративного права не містить визначення окремих видів гарантій адміністративно-правового регулювання сектору безпеки. На нашу думку, наразі доцільно виокремити наступні види таких гарантій:

– *Права, обов'язки та відповідальність суб'єктів сектору безпеки.* Нормативно-правові акти, тобто законодавча база, яка являє собою той необхідний базис для функціонування сектору безпеки. Саме завдяки юридичному закріпленню прав, обов'язків та відповідальності суб'єктів сектору безпеки є можливим забезпечення безпеки держави та суспільства.

– *Професійна підготовка кадрів,* які залучені до сектору безпеки. Професійна підготовка та постійне підвищення кваліфікації працівників сектору безпеки дозволить забезпечити максимально ефективне адміністративно-правове регулювання сектору безпеки.

– *Моніторинг, контроль та нагляд* за здійсненням працівниками сектору безпеки своїх функцій, а також за функціонуванням сектору

безпеки. Постійний моніторинг, контроль та нагляд допомагають своєчасно реагувати на будь-які небезпеки, що виникають у цьому секторі, попереджувати можливі загрози, забезпечити неухильне дотримання прав і свобод людини, а також зобачення інтересів держави та суспільства, у цілому.

Сектор безпеки, як правило, об'єднує (інтегрує) питання політичної, економічної, інформаційної, воєнної та інших сфер безпеки, вирішення яких забезпечуються воєнними й невоєнними методами [2].

Отже, економічна, енергетична, продовольча, гуманітарна та соціальна безпека є тими елементами, які разом складають значну частину сектору безпеки. Для подальшого розвитку та ефективного функціонування сектору безпеки нашої держави необхідно з урахуванням сучасним проблем сектору безпеки, а також нових викликів, на законодавчому рівні розробити та затвердити Стратегію функціонування та розвитку сектору безпеки. Пропонуємо включити в таку стратегію 5 основних розділів, кожен із яких буде являти собою окрему концепцію стосовно кожного елемента сектору безпеки:

1. Концепція економічної безпеки – необхідність розроблення такої концепції зумовлена в першу чергу тим, що в умовах світової економічної кризи та економічної кризи нашої держави забезпечити економічну безпеку стає надзвичайно складно. У свою чергу, концепція має бути спрямована на збалансований розвиток країни у довгостроковій перспективі. Питання економічної безпеки є надзвичайно важливим також і в аспекті захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз, а також для підтримання рівня конкурентоспроможності на міжнародній арені, адже при вступі до Європейського Союзу, до якого цілеспрямовано йде наша держава, економічна безпека буде важливим фактором.

2. Концепція енергетичної безпеки – енергетична безпека є також важливим фактором безпеки. Наразі Україні важливо зосередити багато зусиль на тому, щоб забезпечити безпеку та сталий розвиток енергетичної галузі.

3. Концепція продовольчої безпеки – продовольча безпека є важливим елементом безпеки нашої країни. Більш того, цей елемент дуже тісно пов'язаний з економічною та соціальною безпекою. Наразі є надзвичайно важливим забезпечити належний рівень продовольчого забезпечення, який дозволить забезпечити розвиток нації, забезпечить соціальну стабільність, а також сприятиме покращенню економічної ситуації. У зазначеному питанні важливо звернути увагу на підтримання відповідного рівня продовольчого самозабезпечення, наданні підтримки національним виробникам, а також контролі імпорту.

4. Концепція гуманітарної безпеки – є важливим елементом сектору безпеки і водночас ця концепція під час повномасштабного

вторгнення, напевно, є найскладнішою в реалізації та вимагає продуманих кроків. Зазначена концепція має забезпечити захист національних цінностей, традицій, укладу життя та культурної та духовної спадщини народу, а також, вільну самоідентифікацію груп та фізичне й психічне здоров'я населення.

5. Концепція соціальної безпеки – ця Концепція має складатися з наступних елементів: соціальна безпека держави, яка полягає в безпечній екологічній, демографічній ситуації, високому рівні зайнятості населення тощо; соціальна безпека суспільства, яка полягає у вихованні патріотизму, гендерній політиці, боротьбі з бідністю, підтримці національних меншин тощо; соціальна безпека людини, яка поділяється на дві категорії – якість життя (одяг, житло, харчування, відпочинок тощо) та рівень життя (встановлений прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, доходи та витрати населення, продуктовий кошик тощо).

Як ми бачимо, описані вище концепції є взаємопов'язаними, що ще раз підтверджує необхідність створення єдиного документа – Стратегії розвитку та функціонування сектору безпеки, який має містити всі описані концепції.

Література:

1. Бейкун А.Л., Ромашко О.М. Правове регулювання сектору безпеки і оборони: сутність та зміст. *Юридична наука*. 2020. № 3. URL: <file:///D:/Downloads/ojsjournalcomua,+130-136.pdf>

2. Бригінець О.О. Управління сектором безпеки: поняття й сутність. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2020. № 2. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/2_2020/part_2/10.pdf

3. Про національну безпеку України: Закон України № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2018. № 31. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>